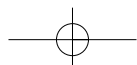

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια

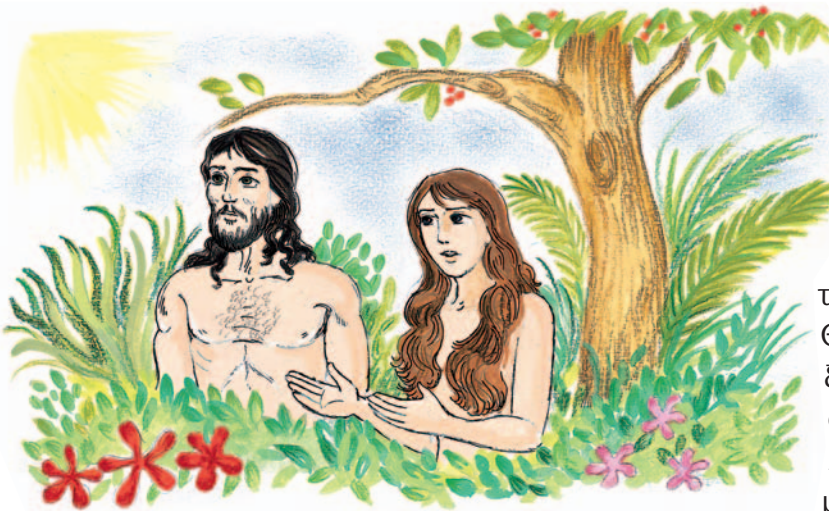

10

Ο άνθρωπος συνεργάτης του Θεού

Πριν από πάρα πολλά χρόνια, τα ωραία και θαυμαστά που στολίζουν τη γη μας δεν υπήρχαν. Ούτε η ατέλειωτη ομορφιά τ' ουρανού, ούτε ο ήλιος που χαρίζει φως και ζεστασιά, ούτε τα χρώματα και οι μυρωδιές των λουλουδιών, ούτε η απεραντοσύνη της θάλασσας, ούτε τα ζώα της στεριάς και της θάλασσας και τα πουλιά. Σκοτάδι και παγωνιά ήταν παντού.

Η δημιουργία του ανθρώπου και η ευλογία από το Θεό

Η δημιουργία όλων αυτών, που μας δίνουν χαρά και ζωή κράτησε πολύ καιρό. Αυτό τον όμορφο κι ευλογημένο κόσμο ο Θεός τον ετοίμασε με αγάπη για τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος είναι το τελευταίο δημιούργημα του Θεού. Το σώμα του το έφτιαξε από το χώμα της γης. Γι' αυτό τον ονόμασε Αδάμ, δηλαδή *χωματένιο*. Αλλά δε σταμάτησε εκεί. Φύσηξε στο πρό-

σωπό του τη θεϊκή **πνοή**, για να μπορεί ο άνθρωπος να τον ακούει και να του μιλά. Για να μπορούν οι άνθρωποι να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.

Όμως, για να μην είναι μόνος ο Αδάμ στην πλάση, ο Θεός αποφάσισε να του δώσει συντροφιά. Από την πλευρά του Αδάμ δημιούργησε τη γυναίκα που ονομάστηκε Εύα, δηλαδή *ζωή*. Ο Αδάμ χάρηκε πολύ, όταν αντίκρισε την Εύα. Οι δυο τους λέγονται *πρωτόπλαστοι* και έγιναν η πρώτη οικογένεια. Ο Θεός τους ευλόγησε, ώστε να προοδεύουν, να συνεργάζονται και να φροντίζουν όλη τη δημιουργία.

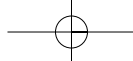
Μαθαίνω τις ηέξεις

πνοή: Ανάσα. Είναι η ανάσα της ζωής που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο.

Ο Θεός από αγάπη προς τον άνθρωπο τού παραχώρησε το ομορφότερο μέρος της γης, τον κήπο της Εδέμ. Ήταν ένα πανέμορφο μέρος με σκιερά καρποφόρα δέντρα, όμορφα λουλούδια που μοσχοβολούσαν και όλων των ειδών τα ζώα που ζούσαν ήσυχα. Ποτάμια και ρυάκια διέσχιζαν τον *Παράδεισο* των πρωτοπλάστων. Όλα τα αγαθά της γης ήταν στη διάθεσή τους.

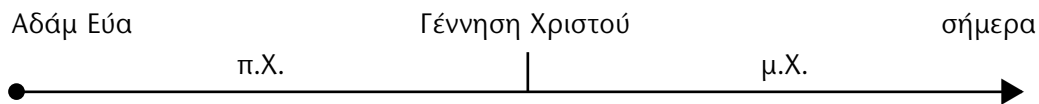
Η ζωή και η ευθύνη του ανθρώπου στον Παράδεισο

Στον άνθρωπο έμεινε μόνο να καλλιεργεί τη γη και να έχει την ευθύνη για τη φύση. Έγινε έτσι συνεργάτης του Θεού. Η εργασία στον Παράδεισο ήταν μια ευχάριστη απασχόληση χωρίς κόπο και ιδρώτα.

Αλλά και σήμερα κάθε φορά που ο άνθρωπος φροντίζει το περιβάλλον, υπακούει στην εντολή, που του έδωσε ο Θεός, όταν τον τοποθέτησε στον Παράδεισο: να σέβεται και να προστατεύει τη φύση.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

Συζητώ μέσα στην τάξη

Με ποιο τρόπο ένα παιδί γίνεται συνεργάτης του Θεού;

Η ακροστιχίδα του Παραδείσου

1. -----	1. Οι πρώτοι άνθρωποι στη γη.
2. ----	2. Ο πρώτος άνθρωπος πάνω στη γη.
3. -----	3. Διέσχιζαν τον Παράδεισο ποτάμια και ...
4. ---	4. Η πρώτη γυναίκα (αντίστροφα).
5. -----	5. Ο Θεός είναι ο ... του κόσμου.
6. ----	6. Ο Παράδεισος βρισκόταν στον κήπο της ...
7. -----	7. Η εργασία στον Παράδεισο γινόταν χωρίς κόπο και ...
8. ----	8. Ο άνθρωπος είναι... του Θεού.
9. -----	9. Το πρώτο ζευγάρι των ανθρώπων αποτέλεσε την πρώτη ...
10. -----	10. Αυτό σήμαινε το όνομα του πρώτου ανθρώπου (αντίστροφα).

Η δική μου οικογένεια:

Σε ένα χρωματιστό χαρτόνι κανσόν γράφω τα ονόματα των μελών της οικογένειάς μου ή ζωγραφίζω τους γονείς, τ' αδέρφια, παππούδες, γιαγιάδες, θείους ή κολλάω οικογενειακές φωτογραφίες που μου έχουν δώσει οι γονείς μου!

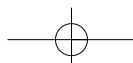
Με λίγα λόγια

- Ο Θεός εμπιστεύτηκε στον άνθρωπο τον πανέμορφο κόσμο που δημιούργησε.
- Ο κάθε άνθρωπος έχει την ευθύνη να προστατεύει το περιβάλλον που παρέλαβε σαν δώρο από το Θεό.

Με μία φράση

Ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο κάνοντάς τον συνεργάτη του στη φροντίδα του κόσμου.

Χαρίσματα του ανθρώπου

Είδαμε στο προηγούμενο μάθημα πόσο ξεχωριστός από τα άλλα δημιουργήματα είναι ο άνθρωπος. Γιατί ο άνθρωπος έχει **χαρίσματα** που δεν τα έχει κανένα άλλο δημιούργημα.

Τα δώρα του Θεού στον άνθρωπο

Πρώτα-πρώτα σκέφτεται, έχει μυαλό, νου, όπως το λέμε. Θέλει και μπορεί να μαθαίνει, να ψάχνει, ν' ανακαλύπτει και να δημιουργεί. Καταλαβαίνει και μπορεί να διαλέγει ανάμεσα στο καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο. Έχει και μια μικρή φωνούλα στην καρδιά του, τη *συνείδηση*, για να μπορεί να τα ξεχωρίζει. Έχει ακόμη κάτι πολύ σημαντικό: να ζει και να σκέφτεται με *ελευθερία*. Αυτά τα τόσο ξεχωριστά χαρίσματα του δόθηκαν ως **εφόδια** για τη ζωή του.

Με τη βάπτισή του ο άνθρωπος μπαίνει στην αγκαλιά της Εκκλησίας. Ο Θεός τότε τον προικίζει με καινούρια χαρίσματα όπως η αγάπη, η ειρήνη, η χαρά, η πίστη και άλλα. Ο άνθρωπος, βέβαια, έχει και τα δικά του χαρακτηριστικά που κληρονομεί από τους γονείς του.

Όλα αυτά τα δώρα από το Θεό και τους γονείς χρειάζονται φροντίδα και καλλιέργεια από τον ίδιο τον άνθρωπο. Έτσι θα αποκτήσει μόρφωση, θα γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του και θα γίνει χρήσιμος για τους συνανθρώπους του και την κοινωνία.

Μαθαίνω τις λέξεις

χαρίσματα: Οι ξεχωριστές ικανότητες που δώρισε ο Θεός στον άνθρωπο.

εφόδια: Τα απαραίτητα που έχει κάποιος άνθρωπος και τον βοηθούν να βαδίζει στη ζωή.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

Είσαι από χώμα πλασμένος κι έχεις λιγότερη δύναμη από πλάσματα που δεν έχουν νου. Όμως σου έδωσα τη χάρη να εξουσιάζεις και να κυριαρχείς στη φύση. Και με το νου που σου χάρισα, μπορείς να φτάσεις ακόμη και στον ουρανό.

Μέγας Βασίλειος

Πηγή: Επίσημο αναμνηστικό λεύκιμα, Αθήνα 2004.

Καλλιεργώντας τα χαρίσματά μας γινόμαστε νικητές

Περιγράψω χαρίσματα

- που έχουν οι καλλιτέχνες (ζωγράφοι, γλύπτες, χορευτές κ.ά.).

- που έχουν οι αθλητές.

- που έχουν οι διάφοροι επαγγελματίες.

- που έχουν οι συμμαθητές μου.

Με λίγα λόγια

- Ο άνθρωπος ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα πλάσματα που δημιούργησε ο Θεός, γιατί έχει το νου, τη συνείδηση, την ελευθερία και την ικανότητα να δημιουργεί.
- Καλλιεργώντας αυτά τα χαρίσματα του Θεού και χρησιμοποιώντας τα εφόδια από τους γονείς, ο άνθρωπος πορεύεται στη ζωή και προσφέρει στους συνανθρώπους του.

Με μία φράση

Ο Θεός μάς προίκισε με ξεχωριστά χαρίσματα που καλλιεργούμε για το καλό το δικό μας και των άλλων.

12

Ο Θεός ευλογεί τη δημιουργική εργασία

Καθετί όμορφο και χρήσιμο που βλέπουμε στην κοινωνία μας το έχει καταφέρει ο άνθρωπος με τα χαρίσματά του και την εργασία του. *Η χαρά της εργασίας*

Καλλιτέχνες, μηχανικοί, ιατροί, τεχνίτες και εργάτες, υπάλληλοι εργάζονται και δημιουργούν. Όλα τα επαγγέλματα έχουν κάτι να προσφέρουν. Από τη μια, στον ίδιο τον άνθρωπο που δουλεύει, για να ζει την οικογένειά του. Από την άλλη, στην κοινωνία που έχει ανάγκη την εργασία όλων.

Όμως δεν εργάζονται μόνο οι μεγάλοι αλλά και τα μικρά παιδιά. Ο χώρος εργασίας τους είναι το σχολείο. Εκεί ανακαλύπτουν και καλλιεργούν τα χαρίσματά τους, μορφώνονται και τέλος μεγαλώνοντας διαλέγουν το επάγγελμα που τους ταιριάζει περισσότερο.

Ο Χριστός από μικρό παιδί έμαθε την τέχνη του ξυλουργού. Οι Απόστολοι, οι μαθητές του Χριστού, εργάζονταν. Οι πιο πολλοί απ' αυτούς ήταν ψαράδες. Ο Απόστολος Παύλος έφτιαχνε σκηνές. Ο ίδιος είπε: «Στο όνομα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού όλοι πρέπει να εργάζονται τίμια, για να βγάζουν το ψωμί τους.»

*Ο Χριστός και οι μαθητές
του εργάζονταν*

Όταν όλοι οι άνθρωποι στην κοινωνία λειτουργούν μ' αυτό τον τρόπο, τότε δημιουργούν έργα **πολιτισμού**. Σ' αυτά τα έργα στηρίζονται οι επόμενες γενιές, για να προοδεύσουν ακόμη περισσότερο με τη δικιά τους εργασία και συνεργασία. Αλλά έτσι οι άνθρωποι γίνονται και συνεργάτες του Θεού στο σχέδιό του για ζωή δημιουργική, γεμάτη αγάπη και ειρήνη.

Σούνιο. Πηγή φωτ.: Ελλάς 1992, ΕΟΤ.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πολιτισμός: Η υλική (κτίρια, μνημεία) και πνευματική (λογοτεχνία, επιστήμες) ανάπτυξη ενός λαού.

Συζητώ και γράφω

α) Συζητώ με τους συμμαθητές μου για το επάγγελμα των γονέων μου και για το επάγγελμα που μου αρέσει. Κατόπιν γράφω λίγα λόγια σχετικά.

β) Θα έχεις ακούσει ότι υπάρχουν μικρά παιδιά που εργάζονται. Τι σκέφτεσαι γι' αυτό;

Σωστό ή λάθος

Κάποιες από τις παρακάτω φράσεις είναι σωστές και άλλες λανθασμένες. Κυκλώνω το αντίστοιχο γράμμα στη θέση ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ. Όταν τελειώσω, θα έχω σχηματίσει αυτό που δημιουργούν οι άνθρωποι, όταν συνεργάζονται.

		ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.	Οι καλλιτέχνες δημιουργούν έργα άξια θαυμασμού.	Π	Ε
2.	Τα μικρά παιδιά δεν εργάζονται.	Φ	Ο
3.	Οι άνθρωποι δεν είναι ανάγκη να συνεργάζονται ποτέ.	Δ	Λ
4.	Η εργασία είναι ευλογημένη από το Θεό.	Ι	Ρ
5.	Οι πρωτόπλαστοι στον Παράδεισο δεν εργάζονταν καθόλου.	Γ	Τ
6.	Ο Χριστός από μικρός έμαθε την τέχνη του ξυλουργού.	Ι	Π
7.	Ο απόστολος Παύλος έφτιαχνε σκηνές.	Σ	Λ
8.	Οι μαθητές του Χριστού δεν εργάζονταν.	Κ	Μ
9.	Στην κοινωνία μας δε χρειάζεται να δουλεύει κανένας.	Ω	Ο
10.	Η εργασία, αν και έχει κόπο, δίνει χαρά στον άνθρωπο.	Σ	Χ

Με λίγα λόγια

- Η εργασία είναι ευλογημένη από το Θεό.
- Ο Χριστός και οι Απόστολοι εργάζονταν.
- Οι άνθρωποι, όταν είναι μικροί, καλλιεργούν τα χαρίσματά τους, ώστε μεγαλύτεροι να εργαστούν στο επάγγελμα που τους ταιριάζει καλύτερα.
- Με την τίμια εργασία τους οι άνθρωποι γίνονται χρήσιμοι στην οικογένειά τους και στην κοινωνία που ζουν.
- Όταν συνεργάζονται οι άνθρωποι, δημιουργούν έργα πολιτισμού.

Πηγή φωτ.: Οι Θησαυροί του Αγίου Όρους, Εκδοτική Αθηνών.

Πολλοί από τους μαθητές του Χριστού ήταν ψαράδες

Με μία φράση

Ο άνθρωπος με την εργασία του γίνεται συνεργάτης του Θεού.

13

Όταν η ζωή μας κινδυνεύει

Τα πολύ παλιά χρόνια οι Ισραηλίτες ζούσαν στην Αίγυπτο και ήταν υπόδουλοι. Τα βάσανά τους

ήταν πολλά και η ταλαιπωρία τους μεγάλη. Ο Θεός που έβλεπε τη δυστυχία τους, τους βοήθησε να απελευθερωθούν και τους υποσχέθηκε μια χώρα, όπου θα ζούσαν ελεύθεροι και χαρούμενοι. Όμως αυτή η νέα πατρίδα βρισκόταν πολύ μακριά από την Αίγυπτο και για να φτάσουν εκεί έπρεπε να πεζοπορήσουν, να περάσουν θάλασσα, να διασχίσουν ερημιές.

Ένας ολόκληρος λαός, άντρες, γυναίκες, παιδιά, **πορευόταν** στην έρημο. Σε κάθε δύσκολη στιγμή αυτής της μεγάλης κι επικίνδυνης πορείας είχαν την αγάπη, τη βοήθεια και την προστασία του Θεού. Αρκετές φορές όμως ξεχνούσαν το Θεό και τις ευεργεσίες του. Γκρίνιαζαν και παραπονούνταν για τις δυσκολίες.

Ο Μωυσής, ο άνθρωπος που διάλεξε ο Θεός για αρχηγό τους, λυπόταν που οι συμπατριώτες του ξεχνούσαν τόσο εύκολα. Προσευχόταν, λοιπόν, θερμά για το λαό του. Κι ο Θεός, που δεν αφήνει τα πλάσματά του στην απελπισία, έδινε γρήγορα απάντηση. Έτσι όταν κυνηγήθηκαν από τους Αιγυπτίους κι έφτασαν ως την Ερυθρά θάλασσα,

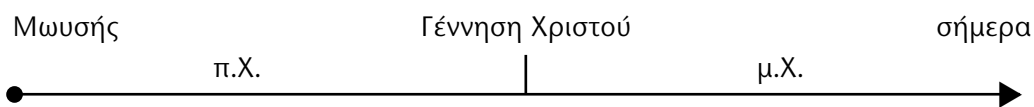
Ο Θεός συνοδεύει και προστατεύει ένα λαό που πορεύεται στην έρημο

τα νερά χωρίστηκαν με θαυμαστό τρόπο και πέρασαν απέναντι μόνο οι Ισραηλίτες, γλιτώνοντας οριστικά από τους διώκτες τους.

Άλλοτε υπέφεραν από έλλειψη τροφής. Τότε ένα σμήνος ορτύκια πέταξε χαμηλά πάνω από τα κεφάλια τους. Εξασφαλίστηκε η τροφή. Και το άλλο πρωί μια σκόνη από λευκούς κόκκους κάλυψε την έρημο. «*Τι είναι αυτό;*» ρωτούσαν μεταξύ τους οι Ισραηλίτες. «*Είναι το μάννα, το ψωμί που σας στέλνει ο Θεός*», απάντησε ο Μωυσής. Και έτσι για πολύ καιρό είχαν τροφή που ήρθε από τον ουρανό.

Αλλά και όταν αργότερα υπέφεραν από δίψα, ο Θεός συμβούλεψε το Μωυσή να χτυπήσει ένα βράχο με το ραβδί του κι αμέσως πετάχτηκε νερό άφθονο για όλο το λαό. Και μέχρι να φθάσουν στη νέα τους πατρίδα οι ευεργεσίες του Θεού δε σταμάτησαν.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

Μαθαίνω τις λέξεις

πορευόταν (πορεύομαι): Βάδιζε, προχωρούσε.

Στα χρόνια του Χριστού Η κόρη ενός δασκάλου των Ισραηλιτών που τον έλεγαν Ιάειρο ήταν πολύ άρρωστη. Γι' αυτό εκείνος έτρεξε στον Ιησού και του ζήτησε να την κάνει καλά. Ο Ιησούς βλέποντας την πίστη του δέχτηκε. Όταν έφτασαν στο σπίτι του όμως, όλοι έκλαιγαν κι έλεγαν πως το κορίτσι είχε πεθάνει. Ο Ιησούς είπε στον Ιάειρο να μην ακούει αυτά που λένε και να συνεχίζει να πιστεύει. Και αμέσως ανάστησε το κορίτσι.

Σης μέρες μας Στα χρόνια του Β' παγκοσμίου πολέμου, οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής θέλησαν να καταστρέψουν τον Ορχομενό Βοιωτίας. Οι κάτοικοι είχαν τρομοκρατηθεί.

Η επίθεση έγινε με πολλά τανκς που όμως δεν κατάφεραν να προχωρήσουν πολύ. Λίγο πριν φτάσουν στο ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου σταμάτησαν! Ακίνητοποιήθηκαν! Η πόλη σώθηκε κι όλοι ευχαρίστησαν την Παναγία για τη θαυμαστή της βοήθεια.

Πηγή φωτ. Βυζαντινές εικόνες της Βερούλας, Εκδ. Ακρίτας

Θεοτόκος Ελεούσα, 14ος αιώνας.

Βοηθούν οι Άγιοι

Η πίστη για τη δύναμη του Θεού, της Παναγίας και των Αγίων εκφράζεται και με το δημοτικό τραγούδι.

«Βοήθα Άγιε Γιώργη, και συ Άγιε Κοσμά
στις δυσκολίες όλες, να σ' έχουμε γιατρεία,
σε μπόρες, σε κινδύνους, σε φόβο, σε κακό,
τον Άγιό μας, να 'χουμε μονάχα βοηθό.»

Δημοτικό Τραγούδι

«Σύν Χριστῶ πανταχοῦ, φόβος οὐδαμοῦ».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Με το Χριστό κοντά μας πάντοτε, κανένας φόβος
δεν υπάρχει.

«Ο Γέρων Πορφύριος», Γ. Κρουσταλάκης

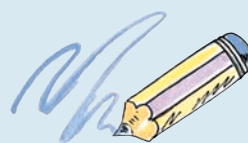
Πηγή φωτ.: Σινά, οι Θεσσαυροί της Μονής Εβδουκίτης Αθηνών.

Παναγία του Πάθους, 1579,
Μονή Αγ. Αικατερίνης Σινά.

Βρίσκω τη σωστή απάντηση

Γιατί οι Ισραηλίτες, όταν βρίσκονταν σε δύσκολη θέση, γκρίνιαζαν και παραπονούσαν στο Μωυσή; (Απαντώ, υπογραμμίζοντας μία από τις παρακάτω προτάσεις).

- α) Είχαν παράπονα από τη συμπεριφορά του.
- β) Δεν είχαν εμπιστοσύνη και πίστη στο Θεό.
- γ) Δεν ήθελαν να φύγουν από την Αίγυπτο.

Με λίγα λόγια

- Ο Θεός με θαυματουργικό τρόπο έσωσε πολλές φορές τους Ισραηλίτες στην έρημο.
- Ο Χριστός, η Παναγία και οι Άγιοι είναι βοηθοί και συμπαραστάτες των ανθρώπων.

Με μία φράση

Και στις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής μας ο Θεός, η Παναγία και οι Άγιοι είναι δίπλα μας.

14

Οι σχέσεις μας με τους άλλους και με το Θεό

Ο Θεός όχι μόνο μας προστατεύει, όταν κινδυνεύουμε, όπως είδαμε στο προηγούμενο μάθημα, αλλά μας λέει και τι να κάνουμε, για να ζούμε μεταξύ μας αρμονικά και ειρηνικά. Μας δίνει οδηγίες χωρίς όμως να μας υποχρεώνει να τις ακολουθούμε, αν δε θέλουμε.

Οι Δέκα Εντολές

Έτσι έγινε και με τους Ισραηλίτες, τότε που πορεύονταν στην έρημο. Κάλεσε το Μωυσή να ανέβει ψηλά στο βουνό του Σινά κι εκεί του έδωσε δέκα πολύ σημαντικές οδηγίες, τις **Δέκα Εντολές**. Με απλά λόγια, ο Θεός τους υπενθύμισε ότι αυτός τους ελευθέρωσε από τη δουλεία των Αιγυπτίων. Δεν είχαν λοιπόν ανάγκη να εμπιστεύονται θεούς ψεύτικους, τα είδωλα. Τους συμβούλεψε ακόμη να σέβονται τους γονείς τους, να είναι τίμιοι, να μην κάνουν αδικίες.

Έκαναν και μια **συμφωνία**. Αν οι Ισραηλίτες ακολουθούσαν αυτές τις εντολές, θα είχαν το Θεό βοηθό, θα γίνονταν συνεργάτες του. Για να θυμούνται τη συμφωνία τους χάραξαν τις εντολές σε δυο πέτρινες πλάκες. Οι Δέκα Εντολές ή **Δεκάλογος**, έγιναν για τους Ισραηλίτες **νόμος**, για να ζήσουν ειρηνικά και να προκόψουν στη νέα τους πατρίδα.